

Sosiaali- ja terveystoimen toimintakertomus 2017

- *Hyvinvointia, terveyttä ja sosiaalista turvallisuutta helsinkiläisille* -

13.3.2018

Sisällys

1 PALVELUJA UUDISTAMASSA	3
2 TERVEYS- JA HYVINVOINTIEROT KAVENTUVAT	8
3 YHTEENSOVITETUT PALVELUT JA HOITO.....	11
4 PALVELURAKENNE KEVENEE.....	14
5 PALVELUJEN SAATAVUUS JA TUOTTAVUUS PARANEVAT.....	15
6 TALOUDELLINEN KATSAUS	19
7 VETOVOIMAISET TYÖYHTEISÖT.....	22
9 HELSINKILÄISILLE TUOTETUT SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT.....	26
10 KEITÄ ME OLEMME?.....	30

13.3.2018

1 Palveluja uudistamassa

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö on ennennäkemättömän muutoksen edessä. Toimialamme järjestämisvastuuta, rakenteita ja rahoitusta ollaan muuttamassa. Tästä huolimatta olemme lähteneet rohkeasti kehittämään palvelujamme kokeilujen kautta. Haluamme uudistaa helsinkiläisten sosiaali- ja terveystoimen palveluja niin, että samanaikaisesti parantuvat palvelujen saatavuus ja asiakaskokemus, vaikuttavuus, tuottavuus ja myös henkilöstökokemus.

Palvelujen uudistaminen on aloitettu perhekeskus, terveys- ja hyvinvointikeskus ja monipuolinen palvelukeskus toimintamallien kehittämiseksi yhdessä henkilöstön ja asiakkaiden kanssa.

Terveys- ja hyvinvointikeskus kokeiluja laajennettiin

Jatkoimme vuonna 2017 määrätietoisesti terveys- ja hyvinvointikeskus -palvelujen kehittämistä Töölön, Vallilan ja Vuosaaren terveysasemilla. Laajensimme kokeilua syksyn aikana myös Herttoniemen ja Kallion terveysasemille. Vuosaarissa jatkettiin palvelujen tarjoamista laajoilla aukioloajoilla (ma - pe klo 7 - 20).

Keskeinen tavoitteemme on ratkaista asiakkaiden palvelutarve ensikontaktissa ja ohjata asiakas tarvittaessa suoraan hänen tarvitsemiinsa palveluihin. Kiinnitimme erityistä huomiota niiden asiakkaiden palveluihin, joilla on useita terveys- ja hyvinvointiriskejä tai pitkäaikainen palvelutarve.

Kehitimme vuoden aikana terveys- ja hyvinvointikeskuksen yhteistyömuotoja terveysasemien, perhekeskuksen, psykiatria- ja päihdepalvelujen, sosiaalipalvelujen ja maahanmuuttoyksikön kesken.

Aloitimme uutena palveluna yleispsykiatrisen- ja päihdehoidon liikkuvan työryhmän. Liikkuva työryhmä tarjosi konsultaatioita, hoidon tarpeen arviointeja ja lyhytinterventioita terveysasemille alueellisten tarpeiden mukaan. Lisäksi asikuissosiaalityön sosiaaliohjaajat jalkautuivat Töölön ja Vallilan terveysasemille antaen ohjausta ja neuvontaa asiakkaille.

Haluamme tarjota osana uudistettuja palveluja perinteisten palvelujen sijasta myös yhä enemmän ajasta ja paikasta riippumattomia sähköisiä palveluja niille kaupunkilaisille, jotka niitä haluavat ja pystyvät käyttämään. Vuoden loppuun mennessä yhdeksän terveysaseman asiakkailla oli mahdollisuus ottaa yhteyttä terveysasemalle myös sähköisesti ja kertoa, mihin he tarvitsevat apua tai tukea. Vastasimme asiakkaan sähköiseen yhteydenottoon ripeästi, viimeistään seuraavaan arkipäivään mennessä.

Valmistelimme koko syyskauden moniammatillisissa työryhmissä Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen vuoden 2018 alun käyttöönottoa. Haluamme perustaa terveys- ja hy-

13.3.2018

vinvointikeskuksen myös Helsingin keskustaan keskeiselle paikalle, liikenteen solmukohtaan. Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyiikin kesällä keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen tarveselvityksen.

Ensimmäinen perhekeskus avattiin Itä-Helsinkiin

Itähelsinkiläiset saivat ensimmäisenä laajasti lapsiperheiden sosiaali- ja terveystoimien saman katon alta, kun Itäkeskukseen avattiin keväällä kaupungin ensimmäinen perhekeskus. Perhekeskus tarjoaa lapsiperheille kattavasti sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluja sekä myös järjestöjen lapsiperheille tarjoamia palveluja.

Käynnistimme Itäkadun perhekeskuksessa myös uudenlaisen neuvolan toimintamallin kokeilun. Tarjoamme kokeilussa monialaisia asiantuntijapalveluja lapsille ja perheille erityisesti terveydellisissä ja kuntoutuksellisissa kysymyksissä.

Vuosaaren Albatrossin muutostyöt alkoivat. Valmistaudumme tällä perhekeskuksen käynnistämiseen Vuosaarissa samassa rakennuksessa terveys- ja hyvinvointikeskuksen kanssa. Lisäksi Kallion perhekeskuksen tilasuunnittelu käynnistyi.

Perhekeskus toimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto on edennyt suunnitellusti. Tavoitteena on rakentaa yksi asiakkaaksi tulon väylä, joka koostuu neuvonnasta, ohjauksesta, palvelutarpeen arvioinnista, asiakassuunnitelmasta ja lapsiperheiden tarvitsemasta tuesta. Sujuva palveluun pääsy ja kevyt arviointi mahdollistetaan tarjoamalla jatkossa yhä enemmän sähköisiä yhteydenotto- ja asiointimahdollisuuksia.

Otimme käyttöön uuden Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki -palvelun koko kaupungissa. Palvelussa moniammatillinen tiimi arvioi sosiaalihuollon tuen ja palvelutarpeen kokonaisvaltaisesti yhdessä perheen kanssa. Tarvittaessa työskentelyyn osallistuu myös muita perheen kanssa työskenteleviä ammattilaisia.

13.3.2018

Mukana Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa

Oman perhekeskuskehittämistyön lisäksi olemme mukana kansallisessa Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa (LAPE). Ohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien ja Uudenmaan maakunnan valmistelijoiden kanssa.

Helsinki osallistui muutosohjelman kolmeen kehittämiskokonaisuuteen: 1) perhekeskustoimintamallin kehittäminen ja käyttöönotto, 2) varhaiskasvatus, koulu ja oppilaitos lapsen ja nuorten tukena ja 3) erityis- ja vaativimman tason palveluiden kehittäminen. Helsinki on vetovastuussa viimeksi mainitusta kehittämiskokonaisuudesta yhdessä HUSin kanssa.

Monipuolipuolinen palvelukeskus tukemassa kotona asumista

Kehitimme osana monipuolisen palvelukeskuksen toimintaa ikääntyneiden palveluneuvontaa ja asiakasohjausta kansallisen Kaapo-mallin mukaisesti. Toimintamallissa on tavoitteena, että asiakas saa yhden puhelinnumeron kautta neuvontaa, ohjausta ja omat voimavarat huomioivan palvelutarpeen arvioinnin.

Aloitimme Helsingissä keskitetyn ikääntyneiden palveluneuvonnan Seniori-infon ja ruotsinkielisen asiakasohjauksen joulukuussa 2017. Seniori-info tarjoaa monipuolista tietoa kaupungin, järjestöjen ja yritysten järjestämistä tapahtumista, harrastuksista ja palveluista. Palvelu laajenee vuonna 2018 suomenkieliseen asiakasohjaukseen. Julkaisimme myös Stadin Seniori -verkkosivut.

Jatkoimme monipuolisen palvelukeskuksen verkostomaisen toimintamallin rakentamista. Kokeiluissa koottiin asiakkaan tarpeen mukaisia, kotona asumista tukevia palveluja yhdeksi kokonaisuudeksi. Kotihoidon asiakkaiden toimintakykyä tuettiin ohjaamalla heitä monipuolisen palvelukeskuksen liikuntaryhmiin, kuntoutusjaksoille sekä palvelukeskuksen monipuoliseen toimintaan.

Kotihoidon ja ryhmäkodin kokeilutyöyhteisöissä annettiin työntekijöille aiempaa enemmän vastuuta ja päätösvaltaa päivittäiseen työhön yhdessä sovittujen tavoitteiden ja pelisääntöjen mukaisesti. Kokeilussa mukana olleissa tiimeissä koettiin, että itseohjautuvuuskokeilun myötä asiakas tuli paremmin kuulluksi ja sai avun nopeammin. Itseohjautuvuus paransi myös henkilöstön työhyvinvointia ja työyhteisön henkeä.

Mukana ikäihmisten kärkihankkeessa (I&O)

Osallistumme vahvasti myös kansalliseen ”Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa I & O” –kärkihankkeeseen (2016 - 2018). Hankkeessa kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa nykyistä yhdenvertaisemmaksi ja paremmin koordinoituksi. Alueellisissa hankkeissa luodaan koti- ja omaishoitoon malleja, joita voidaan ottaa valtakunnallisesti käyttöön.

Helsinki osallistui neljään alueelliseen hankkeeseen: 1) ikäihmisten palvelut, 2) kotikuntoutuksen kehittämisen ja ohjausryhmän toiminta GeroMetro-verkoston kautta, 3) Uudenmaan

13.3.2018

maakunnan omaishoidontuen valmistelu ja 4) keskitetyn asiakasohjauksen Kaapo-mallin valmistelu Uudellamaalla.

Laajoille aukioloajoille on tilausta

Loppuvuonna selvitimme helsinkiläisten toiveita ja näkemyksiä uudistettujen palvelujen aukioloista. Tutkimus toteutettiin puhelinhaastatteluna. Haastateltavat poimittiin satunnaisotannalla 15 vuotta täyttäneistä helsinkiläisistä (n=1 000). Tutkimuksen toteutti ulkopuolinen tutkimuslaitos.

Aukioloaikojen pidennykselle on selkeästi tilausta, tosin ikääntyneiden vastaajien joukossa muita vähemmän. Myös mahdollisuus viikonloppuasointiin koettiin tärkeänä. Lauantai olisi vastaajien mielestä sunnuntaita mieluisampi asiointipäivä. Lapsiperheiden palveluja käyttävät eivät koe palvelujen saatavuutta viikonloppuisin kuitenkaan yhtä tärkeänä kuin muita sosiaali- ja terveystoimen palveluja käyttävät.

Sopivin ja arkea eniten helpottava aukioloajan pidennysvaihtoehto oli haastateltavien mielestä klo 16 - 18.

Tulosten pohjalta laajennettuja aukioloaikoja päätettiin jatkaa Vuosaaren terveys- ja hyvinvointikeskuksessa ja Itäkadun perhekeskuksessa ja ottaa ne käyttöön myös vuonna 2018 avattavassa Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksessa.

Ruotsinkielisiä perhe- ja senioripalveluja kehitettiin

Ruotsinkieliset palvelut otettiin huomioon palvelujen uudistamisessa mallintamalla ruotsinkielisten asiakkaiden palveluprosesseja erityisesti osana perhekeskusten ja monipuolisten palvelukeskusten kehittämistyötä.

Kehitimme perhekeskuksen ruotsinkielisiin palveluihin Familjestöd -toimintamallin, jolla turvataan lapsiperheille kokonaisvaltainen palvelutarpeen arviointi, ehjä palveluprosessi sekä laadukkaat monialaiset ruotsinkieliset palvelut. Toimintamallia kokeillaan Itäkadun perhekeskuksessa.

13.3.2018

**Osallistu
ja vaikuta**

Asiakaskokemus ohjaa palvelujen uudistamista

Asiakkaiden osallisuus on ollut näkyvästi esillä koko vuoden 2017 ajan. Toteutuimme syksyllä ”Sote kuulee asiakkaitaan”- kampanjan. Haastattelimme asiakkaita uudessa Itäkadun perhekeskuksessa, vanhusten palvelukeskuksissa, terveysasemilla, ehkäisyneuvonnassa sekä päihde- ja psykiatriapalveluissa.

Keräsimme asiakkailtamme palautetta sähköisistä palveluista haastattelemalla heitä terveysasemien odotusauloissa. Samalla opastimme heitä terveysasemien uuden sähköisen yhteydenottopalvelun käytössä.

Verkon kautta saimme 4 000 asiakaspalautetta. Negatiivinen palaute kohdistui hoidon pääsyn ongelmiin, kuten jonottamiseen ja odottamiseen sekä kohtaamiseen. Kiitoksia saimme asiantuntevuudesta, ystävällisyydestä ja siitä, että useampi asia oli hoidettu samalla käynnillä.

Asiakkailla oli mahdollista antaa palautetta palveluista myös pikapalautelaitteilla (Happy or Not), joita on jo noin 90 palvelupisteessä. Asiakkaat olivat pääsääntöisesti erittäin tyytyväisiä palveluumme.

Kerromme asiakkaille saadusta palautteesta ja sen perusteella tehdyistä kehittämistoimista kootusti neljä kertaa vuodessa suomeksi ja ruotsiksi verkkosivuilla. Toimipistekohtaiset Happy or Not tulokset raportoimme kuukausittain verkkosivuilla.

13.3.2018

2 Terveys- ja hyvinvointierot kaventuvat

Hyvinvointia ja terveyttä edistetään kaupunkitasoisesti Savuton Helsinki- ja Sutjakka Stadi- verkostoissa.

Tukea savuttomuuteen ja painonhallintaan

Neuvoloissa lapsiperheitä tuetaan savuttomuuteen monin tavoin. Muutamassa neuvolassa tarjottiin tupakoiville odottaville äideille ja heidän puolisoilleen mahdollisuutta häkämittaukseen. Tavoitteenamme on laajentaa palvelu vuoden 2018 aikana kaikkiin Helsingin neuvoloihin.

Tupakkaklinikka on tukenut helsinkiläisten savuttomuutta useita vuosia. Vuosien saatossa tupakkaklinikan palvelut ovat laajentuneet ja monipuolistuneet. Perinteisten ryhmien lisäksi kokeiltiin uusia ”drive in” -ryhmiä, joissa asiakas voi joustavasti käydä oman tarpeensa mukaisesti, ilman pidempää sitoutumista.

Helsingin pitkäjänteinen savuttomuustyö sai näkyvyyttä, kun Savuton Helsinki -ohjelmaa esiteltiin *7th ECTOH, Conference on Tobacco or Health* -konferenssissa keväällä 2017.

Lihavuuden ehkäisyn ja hoidon toimenpideohjelman, Sutjakan Stadin, mukaisia teemoja vietiin eteenpäin ohjelman verkostossa. Painoindeksi kirjataan johdonmukaisesti ja puheeksiottoa tehostettiin neuvolassa, koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä terveysasemilla. Suun terveydenhuollossa otettiin systemaattisesti puheeksi ateriarytmi osana terveellisen elintapojen ja painonhallinnan tukea.

Nuoret mukana päihteiden ostokokeiluissa

Nuoret opiskelijat ammatillisista oppilaitoksista olivat mukana toteuttamassa kanssamme ostokokeita osana kaupungin ehkäisevää päihdetyötä. Nuoret kokivat ostokokeet mielenkiintoisina ja ajatuksia herättävänä.

Alkoholin, rahapelien sekä sähkösavukkeissa käytettävien nikotiininesteiden ja energianuuskan ostokokeita tehtiin marras-joulukuussa 2017. Ostokokeissa testattiin myyntipisteiden omavalvonnan toimivuutta. Teimme yhteistyötä elinkeinoelämän edustajien ja valvontaviranomaisten kanssa vähittäiskaupan vastuullisen myynnin edistämiseksi.

Pakka-toiminta jatkui pääkaupunkiseudulla. Pakka-toiminta on paikallista ja yhteisöllistä toimintaa alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisemiseksi.

Influenssarokotukset rokotuspisteisiin

Riskiryhmien maksuttomat influenssarokotukset siirrettiin terveysasemilta neljään rokotuspisteeseen. Rokotuspisteitä olivat Kustaankartano Oulunkylässä, Liikuntamyly Myllypurossa, Hopeatien palvelutalo Pohjois-Haagassa ja Kampin palvelukeskus. Rokotuksen sai

13.3.2018

ilman ajanvarausta ja rokotuksia tarjottiin myös iltaisin. Uusi järjestely aiheutti aluksi epä-tietoisuutta, mutta rokotukset erillisissä pisteissä onnistuivat hyvin ja helsinkiläiset olivat tyytyväisiä tehokkaaseen palveluun. Uutta toimintamallia tuettiin tehostetulla viestinnällä ja erillisessä rokotuskampanjalla.

Pihaolympialaisissa ja Lapsi-messuilla

Osallistuimme moniin tapahtumiin ja kampanjoihin yhdessä muiden toimialojen kanssa. Erilaisissa tapahtumissa kohtasimme kaupunkilaisia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen äärellä.

Olimme mukana Lapsimessuilla ja osallistuimme kansalliseen ”Pysy pystyssä” tapaturmien ennaltaehkäisykampanjaan. Suun terveydenhuolto järjesti hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi Pihaolympialaiset päihdekuntoutujille ja vei tietoa hammashoidosta Asunnotomien yö -tapahtumaan.

Yhteisöjen hyvinvointia edistämässä

Yhdyskuntatyössä työskennellään asuinalueiden kehittämiseen ja yhteisöjen hyvinvointiin liittyvissä hankkeissa yhdessä asukkaiden, järjestöjen ja muiden toimialojen kanssa. Palvelun painopisteet nousevat alueiden tarpeista.

Malminkartanon, Kannelmäen ja Pikku-Huopalahden yhdyskuntatyön alueverkostojen toiminnassa painottuivat kaupunkitilan viihtyisyyteen ja turvallisuuteen sekä asukkaiden osallisuuden edistämiseen liittyvät tapahtumat ja projektit. Myös sosiaalityön ja sosiaalihuollon työntekijät jalkautuivat asuinalueille, muun muassa asukastaloihin ja Kampin kappeliin.

Kouluterveyskyselyllä arvokasta seurantatietoa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttama kouluterveyskysely toteutettiin keväällä. Kyselyssä olivat ensimmäistä kertaa mukana peruskoulujen 4. ja 5. luokkien oppilaat ja heidän huoltajansa. Lisäksi kyselyyn osallistuivat aikaisempien vuosien tapaan peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat.

Vuoden 2017 tulokset kertoivat lasten ja nuorten hyvinvoinnista, mutta myös huolen aiheista. Enemmistö helsinkiläisistä lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta pienelle osalle on kasautunut hyvinvointia vaarantavia tekijöitä. Eri koulutusasteilla opiskelevien nuorten hyvinvoinnissa oli edelleen eroja. Tosin erot olivat hieman kaventuneet.

13.3.2018

Kouluterveyskyselyn tuloksia käytettiin hyväksi Helsingin strategiatyössä ja palvelujen suunnittelussa eri toimialoilla.

Hyvinvointitiedolla johtamista

Olemme ottaneet käyttöön terveys- ja hyvinvointi-indikaattoreita, jotta saamme aiempaa kattavamman käsityksen asiakkaiden terveydestä, hyvinvoinnista ja niiden muutoksista. Seurattavia terveysindikaattoreita ovat muun muassa painoindeksi, tupakointi sekä alkoholin käytön riskitesti. Seurattavia hyvinvointi-indikaattoreita ovat puolestaan tieto koulutuksen ulkopuolelle jäämisestä, pitkäaikaistyöttömyydestä ja työmarkkinatuen saannista sekä täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen päätöksestä.

Seurantatietoa hyödynnetään myös terveys- ja hyvinvointiriskien etsimiseen, tarvittavien ennaltaehkäisevien sekä hoidollisten ja korjaavien toimenpiteiden suuntaamiseen. Luotettavan tiedon edellytyksenä on riittävä kirjaamiskattavuus.

Terveysindikaattoreiden kirjaamiskattavuuden seuranta on aloitettu ja suunta on nouseva. Käynnistimme myös hyvinvointi-indikaattoreiden rakenteisen kirjaamisen.

Jatkoimme Suomalaisen Lääkäriseura Duodecimin, Sitran ja Perusturvaliikelaitos Saarikan kanssa Terveystyötyökalun kehittämistä. Digitaalisella työkalulla on tarkoitus tunnistaa sekä yksikö- että myös väestötason hoitovajaus tai ylihoito. Tämä tieto mahdollistaa tiedolla johtamisen ja esimerkiksi voimavarojen kohdentamisen vaikuttavaan toimintaan.

Sosiaalisella raportoinnilla tietoa asiakkaiden haasteista

Sosiaalista raportointia jatkettiin osana perustyötä. Vuonna 2017 sosiaalista raportointia tehtiin psykiatria- ja päihdepalveluissa, sovittelutoiminnassa sekä etsivässä lähityössä. Julkaisimme raportit verkkosivuilla. Sosiaalisen raportoinnin rakenteita ja tiedon keruun malleja kehitettiin osana uramallikokeilua sekä etsivän lähityön sosiaalisen raportoinnin hanketta.

Sosiaalisessa raportoinnissa nousivat esiin erityisesti asumiseen liittyvät vaikeudet ja tarve monipuolisemmille asumisvaihtoehdoille, toimeentuloon ja velkaantumiseen liittyvät kysymykset sekä palvelujärjestelmän sirpaleisuus erityisesti päihde- ja mielenterveysongelmaisten kohdalla.

Ratkaisuiksi esiin nousseisiin ongelmiin esitettiin muun muassa valmentavan työotteen hyödyntämistä päihde- ja mielenterveystyössä sekä nykyistä joustavampien asumisratkaisujen ja kotiin vietävien palvelujen kehittämistä.

13.3.2018

3 Yhteensovitetut palvelut ja hoito

Lapsi ja nuori tulevat autetuksi omassa lähiympäristössään

Vakiinnutimme 3-vuotiaan terveystarkastukset yhdistävän Neuvola päiväkodissa -toimintamallin etelän suurpiirissä ja laajensimme sen myös idän, pohjoisen ja koillisen suurpiireihin. Neuvola chat -anonyymi palvelu vakiinnutettiin ja käynnistettiin tunnistautuneen palvelun kokeilu. Perheentuki-sivusto laajentui koskemaan kouluikäisten lasten perheitä.

Aloitimme kouluikäisten lasten, nuorten (alle 18 vuotiaiden) ja perheiden matalan kynnyksen palvelumallin kehittämisen. Tavoitteena on tarjota tukea helposti saataville lapsen arkiympäristöön, kuten kouluun. Mallin kehittämistä jatketaan yhteistyössä LAPE-hankkeen, Varhaiskasvatuksen koulu ja oppilaitos lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukena -kokonaisuuden kanssa.

Kokosimme perhetyön palvelut yhdeksi kokonaisuudeksi saatavuuden parantamiseksi ja laajensimme akuuttityön koko kaupunkiin.

Perustoimeentulotuen siirryttyä Kelaan, sosiaaliohjaajien työtä on pystytty suuntaamaan muun muassa sosiaalineuvontaan ja nuorten sosiaaliohjaukseen sekä etsivään lähityöhön. Kehitimme aikuissosiaalityöhön uutta jalkautuvaa asiakkaiden tarpeista lähtevää suunnitelmallisen sosiaalityön palvelumallia. Kehittämistyö jatkuu vuonna 2018.

Turvattu asumispolku lastensuojelun nuorille

Tuimme sijaishuollossa olevien 17 vuotta täyttäneiden nuorten siirtymistä itsenäiseen asumiseen. Asumisharjoitteluun ja tuettuun asumiseen siirtyneiden nuorten määrä pysyi edellisvuoden tasolla ja kaikille itsenäistyville nuorille pystyttiin tarjoamaan asumisharjoittelu- tai tuetun asumisen paikka omassa tai ostopalvelussa. Laitoshoidosta kotiutuvien tai itsenäistyvien tueksi tarjottiin jälkihuollon sosiaaliohjausta.

Sujuvamat palvelut monisairaille ja ikääntyneille

Ikääntyneiden ja monisairaiden hoitoketjun sujuvuutta parannettiin entistä tiiviimmällä yhteistyöllä, esimerkiksi yhteistyökokouksilla päivystyksen, Helsingin sairaalan ja palvelualueiden välillä.

13.3.2018

Palliativisten potilaiden hoitoa kehitettiin perustamalla palliativinen poliklinikka. Palliativinen hoito on oireita lieventävää hoitoa. Poliklinikka toimi tiiviissä yhteistyössä kotisairaalan ja Suursuon saattohoito-osaston kanssa. Poliklinikan potilaat saivat tarvitessaan tukea ja apua ympäri vuorokauden viikon jokaisena päivänä.

Malmin päivystyksessä toimi arki-iltoina ja viikonloppusin geriatrian päivystäjä, joka vastasi kotihoidon ja palvelutalojen henkilökunnan puhelinkonsultaatioihin sekä hoiti päivystyksen iäkkäitä potilaita ja vastasi Helsingin sairaalan Malmin osastojen päivystysasioista.

Geriatrisen poliklinikan lääkärit jalkoutuivat terveysasemilla tarjoamaan konsultaatioita. Muistikoordinaattorit tiivistivät yhteistyötä alueellisten toimijoiden kanssa. Odotusaika geriatrian poliklinikalle oli joulukuussa keskimäärin kahdeksan viikkoa.

Monipuolisen palvelukeskuksen toimintamalliin liittyvät muistiystävällisen toiminnan kriteerit valmisteltiin.

Ympäri vuorokautisen hoidon asiakkaille suunniteltiin liikkuvan suunterveydenhuollon toimintamalli, jossa suun terveydenhuoltoa tarjotaan monipuolisessa palvelukeskuksessa tai liikkuvassa suunterveydenhuollon yksikössä Liisussa. Suun terveydenhuollon terveydenedistäjät kouluttivat suun terveydestä monipuolisissa palvelukeskuksissa asiakkaita ja henkilöstöä.

Aktiivinen Stadin ikäohjelma

Stadin ikäohjelman verkosto kokoontui keväällä yhdessä muiden kaupungin toimijoiden kanssa valmistelemaan ikäohjelman jatkoa. Kaupunginvaltuustolle esitettiin selvitys ikäohjelman toteutumisesta ja saavutetut tulokset otetaan huomioon ohjelman jatkosuunnittelussa.

Ikäihmisten asioita pidettiin vireillä ikäohjelman mukaisesti. Digneuvontaa kehitettiin edelleen ja ikääntyneet saivat omat Stadin seniori-info –verkkosivut. Valmisteluun kutsuttiin mukaan ikäihmisiä. Muistiystävällinen Helsinki -verkosto järjesti suositut aivoterveysmesurit syksyllä Kampin palvelukeskuksessa. Vastaavat alueelliset tilaisuudet järjestettiin myös Kontulan ja Riistavuoren palvelukeskuksissa.

Stadin seniori-info

13.3.2018

Päihde- ja mielenterveyspalveluja jonottamatta

Päihde- ja mielenterveyspalveluja tarvitsevan hoidon tarve arvioidaan poliklinikoilla samana tai seuraavana arkipäivänä lähetteen saapumisesta ja asiakas pääsee tapaamaan työntekijää jopa ilman etukäteisajanvarausta.

Psykiatrian vastaanottokäyntejä tarjotaan entistä tiiviimmin ja ilman jonotusta muun muassa uusissa intensiivisen avohoidon yksiköissä. Asioinnit alueellisilla psykiatrian poliklinikoilla lisääntyivät kuusi prosenttia ja polikliinisen päihdehuollon asiakasmäärä noin seitsemän prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Työnjakoa HUS:n kanssa kehitettiin

Vuonna 2017 tukipalveluja keskitettiin Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS). Liikkeenluovutuksella HUS:iin siirrettiin Helsingin sosiaali- ja terveystoimen laitoshuolto, potilaskuljetukset ja teksinkäsittely. Tukipalveluhenkilöstöä siirtyi sairaanhoitopiiriin yli 600.

Neurologisen avokuntoutuksen, poliklinikan ja osastotoiminnan siirtoa HYKS Neurologiaan valmisteltiin yhdessä HUS:n kanssa. Palvelu siirtyi HUS:iin vuoden 2018 alussa.

Malmin ja Haartmanin päivystysten siirtymistä HUS:iin valmisteltiin ja siirtymisen ajankohdaksi sovittiin alkuvuosi 2019.

HUS koordinoi Päivystys-apu -hanketta, jossa Helsinki on mukana. Hankkeessa suunnitellaan ja kehitetään pääkaupunkiseudulle yhteistä päivystyksellistä yhteydenottojärjestelmää.

Kotihoidon ja palvelutalojen asiakkaiden päivystyksellisten tilanteiden hoidon järjestäminen -kehittämishanke (PÄTIJÄ) käynnistettiin Helsingin sairaalassa. Hankkeen toimijoina ovat kotihoito, palvelutalojen henkilökunta, sosiaali- ja lähityö, terveysasemat, psykiatrian ja päihdepalvelujen avopalvelut, päivystyspoliklinikat ja Palvelukeskus Helsinki sekä HUS:n ensihoito ja Helsingin kaupungin pelastuslaitos.

PÄTIJÄ-hankkeen tarkoitus on kehittää vaihtoehtoisia tapoja hoitoketjun toimivuuteen ikäihmisten päivystyksellisiä prosesseja parantamalla. Hankkeen jatkotoimenpiteinä etsitään vaihtoehtoisia tapoja ikäihmisten päivystyksellisten tilanteiden hallintaan.

13.3.2018

4 Palvelurakenne kevenee

Psykiatrian ja päihdehuollon sairaala- ja laitosjaksot lyhenivät

Jalkautuvaa ja etsivää työtä on lisätty erityisesti psykoosipotilaiden avohoidon parantamiseksi. Sen lisäksi on käynnistetty liikkuvat yleispsykiatriset ja päihdehoidon työryhmät perusterveydenhuollon, asumispalvelujen, lastensuojelun ja sosiaalitoimen asiakkaiden mielenterveys- ja päihdehoidon tukemiseksi.

Keskimääräinen hoitoaika Auroran sairaalassa on lyhentynyt yhdeksällä vuorokaudella vuosien 2016 ja 2017 välillä. Myös päihdehuollon asiakkaiden ostopalveluna hankittavat laitoshoidot ovat lyhentyneet noin seitsemällä vuorokaudella edellisestä vuodesta.

Kotona asumista tuetaan vahvemmin

Kotona asuvien osuus 75-vuotiaista nousi edelleen ja oli vuoden 2017 lopussa 92,56 prosenttia. Pitkäaikaisen asumisen laitoshoidon paikat vähenivät 47:llä. Kustaankartanon monipuolisessa palvelukeskuksessa avattiin muistisairaille 45 ryhmäkotiä.

Uudistimme omaishoidon tuen myöntämisen perusteet ja korotimme hoitopalkkioiden määrää Espoon tasolle. Omaishoitajan lakisääteisten vapaapäivien järjestämiseksi käytössä oleva kotiin annettavan palvelun palvelusetelin käyttö lisääntyi hieman. Kotihoidon resursseja vahvistettiin vuoden aikana 15 työntekijällä.

Kotihoidon fysioterapiaa vahvistettiin kehittämällä nimikkofysioterapeuttien toimintamallia. Nimetyt fysioterapeutit kohdentavat kokopäiväisesti sovittujen kotihoitoalueiden moniammatilliseen tiimityöhön ja asiakkaiden kuntoutukseen. Fysioterapeuttien kotikäynnit kotihoidon asiakkaille lisääntyivät 10 prosenttia. Kotikäyntejä oli vuonna 2017 yhteensä 7 108. Myös toimintateriapalveluja kohdennettiin kotihoitoon ja kotona kuntoutumista tukevaan palveluun. Viriketoiminnan ohjaajat harjoittivat arjen askareita kotihoidon asiakkaiden kanssa.

Vammaisten itsenäistä asumista tuetaan

Kehitysvammaisten asumisen palvelurakennetta kevennettiin lisäämällä tukiasumista asiakkaiden toimintakyky ja tarpeet huomioiden.

Kehitysvammaisten asumispalveluissa itsenäisesti asuvien osuus kasvoi tavoitteen mukaisesti yli 2 prosenttiyksikköä vuoden aikana.

13.3.2018

5 Palvelujen saatavuus ja tuottavuus paranevat

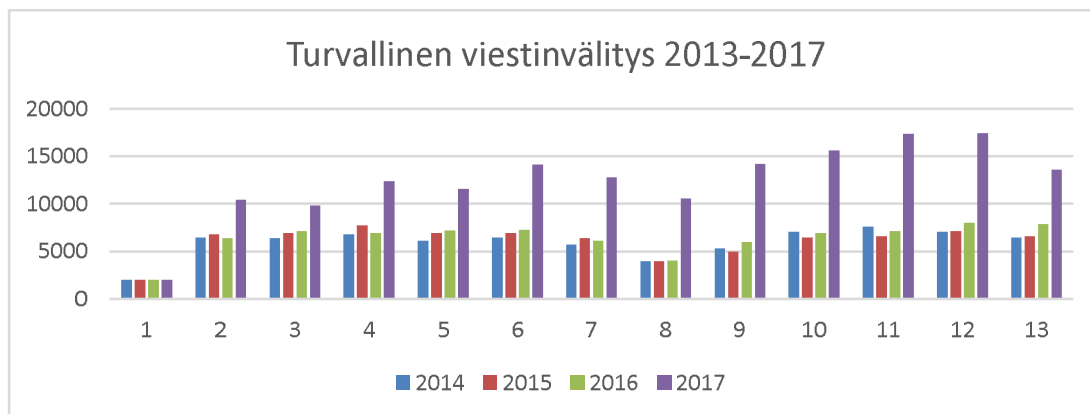
Sähköisten palvelujen käyttö lisääntyi merkittävästi

Jatkoimme digisuunnitelman toteuttamista pilottien, kokeilujen ja käyttöönottoprojektien avulla. Laajensimme terveydenhuollon sähköistä asiointia. Avoin sähköinen yhteydenotto otettiin käyttöön yhdeksällä terveysasemalla. Palvelu on tarkoitus laajentaa kaikkien terveysasemien asiakkaille vuonna 2018.

Terveydenhuollon sähköinen asiointi lisääntyi merkittävästi. Vuonna 2017 sähköisen asiointin viestejä lähetettiin 79 000 enemmän kuin edellisellä vuonna (Kuvio 1). Sähköisen asiointin osuus suhteessa muuhun asiointiin on noussut 2,8 prosentista (2014) lähes 6 prosenttiin (2017).

Vuonna 2017 helsinkiläiset asioivat kanssamme sähköisesti yli 290 000 kertaa. Tämä on 51 prosenttia koko Suomen tilastoiduista julkisen palvelun sähköisistä yhteyksistä.

Kuvio 1: Terveydenhuollon turvallinen viestinvälitys 2013 - 2017

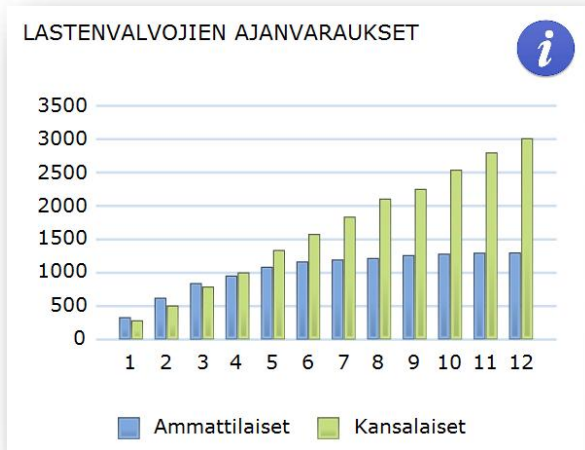

Sosiaalipalvelujen sähköinen asiointi otettiin käyttöön ensimmäisenä Itäkadun perhekeskuksessa. Sähköinen lastensuojeluilmoituksen teon mahdollisuus laajeni myös kaupungin ulkopuolisille viranomaisille. Lastensuojelussa otettiin käyttöön sähköinen yhteydenotto.

Sähköinen asiointi ja ajanvaraus lastenvalvojille lisääntyi edellisestä vuodesta selvästi. Vuonna 2016 sähköisen asiointin määrä oli noin 1 000 ja vuonna 2017 jo yli 36 000. (Kuvio 2)

13.3.2018

Kuvio 2: Sähköinen ajanvaraus lastenvalvojalle 2017

Neuvolan keskitetyssä ajanvarauksessa on nyt mahdollista tunnistautua chat-palveluun. Paransimme sähköisen asiointin asiakaslähtöisyyttä palvelumuotoilun avulla kehitetyillä internetsivuilla ja tuotimme viestinnän materiaalia sähköisen asiointin ohjauksen tueksi.

Olemme mukana kansallisessa digitalisaation kärkihankkeessa Omat digiajan hyvinvointipalvelut (ODA). Hanke kestää vuodet 2016 - 2018 ja sen eteni vuonna 2017 pilottivaiheeseen.

Lapsiperheiden verkkosivuja kehitettiin

Kehitimme Perheentuki -sivuston sisältöjä. Järjestimme vanhemmille ja henkilökunnalle työpajoja, joissa ideoitiin uusia digipalveluja ja sisältöjä verkkosivuille. Sivustoa markkinoitiin Facebookissa, jossa toteutettiin myös uniohjauksen vertaistukiryhmä

Virtuaalihoito ja etäkuntoutus kotihoidon tukena

Kokeilimme uusia etäpalveluja, kuten yksilöllistä, sosiaalista ja muistikuntoutusta ja päivätoimintaa. Valmistelimme myös etälääkäripalvelun toisen vaiheen kokeilua.

13.3.2018

Kotihoidon käynneistä noin 7 prosenttia tuotettiin vuonna 2017 etähoitokäyntinä. Etäkäyntiasiakkaita oli yhteensä 1 030, mikä on kahdeksan prosenttia säännöllisen kotihoidon asiakkaista. Etäkäynnit lisääntyivät edellisestä vuodesta 25 prosenttia ja niitä oli vuonna 2017 yhteensä 220 000.

Monipuolisten palvelukeskusten ja kotihoidon yhteistyönä tarjottiin etäkuntoutusta 120 asiakkaalle. Etäyhteyttä kokeiltiin myös ryhmätoiminnassa. Ruokaryhmissä asiakkaat ruokailivat ja keskustelivat etäyhteyden kautta. Helsingin seurakuntayhtymän kanssa toteutettiin etäyhteyden avulla hengellinen ryhmä.

Yhteys samana päivänä

Suun terveydenhuollossa hoidimme vuoden aikana noin 315 000 asiakaspuhelua. Takaisinsoittopalvelussa vastasimme asiakkaiden puheluihin keskimäärin 1 tunnin ja 30 minuutin sisällä. Samana päivänä vastasimme keskimäärin 86 prosenttiin kiireettömistä puhelusta.

Neuvolan keskitetyssä puhelinpalvelussa soitimme asiakkaalle takaisin keskimäärin 3 tunnin ja 25 minuutin sisällä. Ruuhkaisinta oli tammi-, touko-, kesä-, elo- ja syyskuussa.

Terveysasemilta puolestaan soitettiin asiakkaalle takaisin keskimäärin 65 minuutissa. Takaisinsoittoaika pidentyi edellisestä vuodesta 25 minuuttia. Keskiarvoa nostivat terveys- ja hyvinvointikeskuspilotit, joissa puhelinpalvelu ruuhkautui kokeilujen alussa.

Nopeammin kiirettömään hoitoon

Terveysasemien lääkäreiden vastaanotolle pääsi kiirettömässä tapauksissa nopeammin kuin edellisenä vuotena. Lääkäreiden kolmannen vapaan kiirettömän ajan (T3) keskiarvo oli 13 vuorokautta. Edellisenä vuotena se oli kolme päivää pidempi. Kiireellisissä asioissa asiakkaat pääsivät vastaanotolle saman päivän aikana.

Suun terveydenhuollossa hammaslääkärin kolmannen vapaan kiirettömän ajan keskiarvo (T3) oli keskimäärin 66 päivää, kun se vuotta aikaisemmin oli 78 päivää. Hammaslääkärin kiirettömän ajan sai alle kolmessa kuukaudessa. Kolmannen vapaan kiirettömän ajan mediaani (T3) vaihteli 54 - 81 vuorokauden välillä.

Suun terveydenhuollossa tarkkaa laadun seurantaa

Suun terveydenhuollossa otimme käyttöön laaturekisterin, jonka avulla saamme hammaslääkärikohtaista tietoa muun muassa hammaspaikkojen kestosta ja juurihoitojen onnistumisesta.

13.3.2018

Hammasteknisten töiden laatua paransimme uuden kaksisuuntaisen palautejärjestelmän avulla. Saadun tiedon perusteella vahvistamme osaamista ja parannamme laatua. Laadimme kaikkiin suun terveydenhuollon yksiköihin omavalvontasuunnitelmat, jotka ovat verkkosivuille myös asiakkaiden luettavissa.

Lisäsimme suun terveydenhuollon liikkuvia palveluja ja kohdensimme palveluja erityisesti riskiryhmille ja paljon palveluja tarvitseville. Jalkauduimme asiakkaiden luo neljällä uudella liikuteltavalla hoitoyksiköllä ja Liisu -suunhoitoautolla.

Mielenterveys- ja päihdepotilaille järjestimme yhteisiä ryhmäkäyntejä hammashoitoon.

Apottia räätälöitiin

Apotti on sosiaali- ja terveystoimen tietojärjestelmä – ja toiminnanmuutoshanke. Siinä ovat mukana Helsinki, HUS, Vantaa, Kirkkonummi, Kauniainen ja Tuusula. Apotti-hankkeessa tilaajien edustajat päättävät yhdessä toimintamalleista.

Apotissa hankittua järjestelmäkokonaisuutta mukautettiin tilaajien eli meidän tarpeidemme mukaisiksi. Asiantuntijoitamme oli laajasti mukana hankkeen toteutuksessa.

Mitä Apotti tarjoaa?

n. 35 000:lle sote-ammattilaiselle toimiva työväline	1,6 miljoonalle kuntalaiselle parempaa terveyttä ja hyvinvointia	Yli 100 miljoonan €:n vuosittaiset säästöt
TUKEA JA OHJAUSTA virheiden estämiseksi	AJANTASAISET ASIAKASTIEDOT paikasta riippumatta	TOIMINNAN MUUTOS mm. saatavuuden paraneminen
TIETOA palvelujen kehittämisen tueksi	SUJUVUUTTA itsensä hoitamiseen ja elämänhallintaan	PALVELUJEN KOHDISTAMINEN eniten tarvitseville

13.3.2018

6 Taloudellinen katsaus

Sosiali- ja terveystoimiala

Sosiaali- ja terveystoimialan menoihin oli vuoden 2017 talousarviossa varattu 2 025,7 miljoonaa euroa. Toteutuneet menot olivat 2 046,4 miljoonaa euroa, mikä ylitti käytettävissä olleet määrärahat 20,7 miljoonalla eurolla. Tämä oli kuitenkin 142,1 miljoonaa euroa edellisvuotta vähemmän. Merkittävää menojen alentumista edellisvuoteen selittää toimentulotuen siirtyminen pois sosiaali- ja terveystoimialan talousarviosta. Sosiaali- ja terveystoimialan kokonaismenot ylittyivät 1,0 prosenttia.

Sosiaali- ja terveystoimialan palvelut

Sosiaali- ja terveystoimialan palvelujen menoihin oli varattu 1 443,4 miljoonaa euroa. Toteutuneet menot olivat 1 434,2 miljoonaa euroa, mikä alitti käytettävissä olleet määrärahat noin 9,2 miljoonalla eurolla.

Sosiaali- ja terveystoimialan palvelujen vuoden 2017 budjetoitu tulomääräraha oli 169,3 miljoonaa euroa. Toteutuneet tulot olivat 168,3 miljoonaa euroa, joten ne alittivat 1,1 miljoonalla eurolla. Merkittävimmän ylityksen täyden korvauksen perusteella saadut korvaukset, jotka ylittivät budjetoidun 8,4 miljoonalla eurolla. Pääosa näistä tuloista liittyi vastaanotto- ja kotoutumislain mukaisiin korvauksiin. Muut tulot alittivat budjetoidun 7,5 miljoonalla eurolla. Sosiaalitoimen maksut alittivat budjetoidun 5,0 miljoonalla eurolla.

Menolajeittain talousarvion ylittivät merkittävimmin asiakaspalvelujen ostot, noin 5,4 miljoonaa euroa. Vuokratuloissa ja muiden palvelujen ostoissa syntyi toisaalta säästöä noin 3,48 miljoonaa euroa.

Toimeentulotuki

Toimeentulotuen menoihin oli talousarviossa varattu 26,6 miljoonaa euroa. Talousarviokohdan menot olivat 30,9 miljoonaa euroa, mikä ylitti käytettävissä olleet määrärahat 4,3 miljoonalla eurolla. Toimeentulotuen talousarviokohdalle myönnettiin ylitysoikeutta (kaupunginvaltuusto 28.2.2018). Toimeentulotuen tulomääräraha oli 13,7 miljoonaa euroa. Toteutuneet tulot olivat 15,0 miljoonaa euroa, joten ne ylittivät budjetoidun noin 1,3 miljoonalla eurolla.

Vastaanottokeskukset

Vastaanottokeskusten menot olivat 1,9 miljoonaa euroa suuremmat ja tulot 4,4 miljoonaa euroa suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakate toteutui talousarviota parempana jottuen valtion korvauksien toteutuneesta määrästä. Korvauksista osa oli aiempien vuosien toimintaan liittyviä.

13.3.2018

Apotti

Apotin menot olivat 880 000 euroa pienemmät ja tulot 194 000 euroa suuremmat kuin talousarviossa. Toimintakate toteutui talousarviota parempana.

HUS-kuntayhtymän maksuosuus

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin toteuma oli yhteensä 562,0 miljoonaa euroa, mikä merkitsee talousarvion ylittymistä noin 24,5 miljoonalla eurolla. HUSin talousarviokohdalle myönnettiin ylitysoikeutta (kaupunginvaltuusto 28.2.2018).

Kaupunginvaltuusto päätti 14.12.2016 hyväksyä sopimuksen hammaslääketieteen perusopetuksen kliinisen koulutuksen toiminnan siirtämisestä ja 2.11.2016 lasten foniatrian työryhmän siirtämisestä liikkeenluovutuksena 1.1.2017 lukien Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymälle (HUS). Kaupunginvaltuusto päätti 28.2.2017 hammaslääketieteen perusopetuksen kliinisen koulutuksen toiminnan ja lasten foniatrian työryhmän määrärahojen siirrosta (2 690 000 €) sosiaali- ja terveys -talousarviokohdan ja HUS-kuntayhtymän maksuosuus -talousarviokohdan välillä.

HUSin vuoden 2017 toteuma sisältää yhteensä 38,7 miljoonaa euroa vuoden 2017 aikana maksettuja jäsenkuntapalautuksia.

Taulukko 1: Sosiaali- ja terveystoimen osastokohtaiset käyttömenot ja tulot 2017

(1 000 e, sisältää sisäiset erät)

	Menot 2017	Tulot 2017
Hallinto *)	179 638	164 761
Perhe- ja sosiaalipalvelut	482 599	66 352
Terveys- ja päihdepalvelut	427 491	40 392
Sairaala-, kontoutus- ja hovapalvelut	571 379	90 417
Toimialan johto	39 314	59 339
Hus	561 973	

*) sisältää myös välinehuollon ja vahtimestaripalvelut sekä laitoshuollon 1.6.2017 asti

Merkittävimmät investointi- ja vuokratilakohteet

Itäkadun perhekeskuksen vuokratilahanke valmistui ja otettiin käyttöön kesäkuussa ja Kalasataman terveys- ja hyvinvointikeskuksen vuokratilahanke valmistui syksyllä. Vuosaaren Albatrossin tilojen muutostyöt terveys- ja hyvinvointikeskukseksi ja perhekeskukseksi käynnistyivät.

13.3.2018

Kustaankartanon monipuolisen palvelukeskuksen D ja E -rakennusten peruskorjaus valmistui ja kotihoito sai käyttöönsä kolme uutta toimitilaa (Maatullinaukio 10, Hiomotie 6 ja Heikkiläntie 2).

Teinilän ja Outamon lastenkotien uudisrakennukset sekä Lassilan ammatillinen perhekoti valmistuivat. Laakson yhteissairaalan tarveselvitys hyväksyttiin sosiaali- ja terveyslautakunnassa toukokuussa ja keskustan terveys- ja hyvinvointikeskuksen tarveselvitys kesäkuussa.

13.3.2018

7 Vetovoimaiset työyhteisöt

Henkilöstön määrä ja kehitys

(suluissa edellisen vuoden luvut)

Sosiaali- ja terveystoimialan palveluksessa oli vuoden 2017 lopussa 14 691 (15 728) päätoimista henkilöä, joista 79,28 (78,7) prosenttia oli vakinaisia.

Vakinaisia päätoimisia työntekijöitä oli 11 647 (12 382), määräaikaisia 3 044 (3 346) ja työllistettyjä 387 (362) henkilöä. Lisäksi vakinaisessa palveluksessa oli kahdeksan (8) tuntipalkkaista henkilöä.

Maahanmuuttajataustaisia, äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia puhuvia henkilöitä, oli palveluksessa vuoden lopussa 1 366 (1 785) henkilöä eli 9,2 (11,3) prosenttia koko henkilökunnan määrästä. Ruotsinkielisiä oli 347 (383). Muun kielisten osuuden pieneminen johtui muun muassa laitoshuollon henkilöstön siirtymisestä Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin.

Vakinaisen, kuukausipalkkaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus oli 10,26 (6,57) prosenttia. Eläkkeelle jäi vuoden 2017 aikana 287 (350) henkilöä ja palveluksesta erosi 564 (473) henkilöä. Toiseen jäsenyhteisöön siirtyneitä ja muista syistä eronneita oli 626 (55) henkilöä. Lähtövaihtuvuuden kasvu johtui pääosin laitoshuollon siirrosta HUS:iin.

Taulukko 2: Sosiaali- ja terveystoimialan kuukausipalkkaisen henkilöstön määrä vuosien 2017 ja 2016 lopussa

Henkilöstön määrä	31.12.2017	31.12.2016
Vakinaiset	11 647	12 382
Määräaikaiset	3 044	3 346
Yhteensä	14 691	15 728
työllistettyjä	387	362

Taulukko 3: Sosiaali- ja terveystoimialan vakinainen, kuukausipalkkainen henkilöstö palvelukokonaisuuksittain 31.12.2017

Palvelukokonaisuus	Vakinainen henkilöstö	Palvelukokonaisuuden %-osuus vakinaisista
Hallinto	634	5,4
Perhe- ja sosiaalipalvelut	2 845	24,4
Terveys- ja päihdepalvelut	3 115	26,7
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut	5 053	43,4
	11647	100,00

13.3.2018

Taulukko 4: Vakanssit henkilöstöryhmittäin 31.12.2017

Vakanssien lukumäärä henkilöstöryhmittäin	31.12.2017	31.12.2016
Erikoislääkärit	299	294
Terveyskeskuslääkärit	372	372
Erikoistuvat lääkärit	89	84
Hammaslääkärit	208	225
Vaativat hoitoalan ammattitehtävät	3571	3587
Hoitoalan ammattitehtävät	4038	3971
Sosiaalityöntekijät (sis. erityis-, johtavat- ja vastaavat sos.työntekijät)	686	697
Sosiaaliohjaajat	545	560
Muut sosiaali- / terveydenhuollon ammattitehtävät	1377	1435
Peruspalveluhenkilöstö	230	856
Muu henkilöstö	1733	1819
Yhteensä	13 148	13 900

Taulukko 5: Sosiaali- ja terveystoimialan kuukausipalkkainen henkilöstö palvelukokonaisuuksittain 31.12.2017

Palvelukokonaisuus	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt
Hallinto	634	76	2
Perhe- ja sosiaalipalvelut	2845	654	166
Terveys- ja päihdepalvelut	3115	965	26
Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut	5053	1349	193
Yhteensä	11 647	3 044	387

Työvoimavaje ja rekrytointitilanne

Avoinna oleviin tehtäviin oli vuonna 2017 kohtuullisen hyvin hakijoita. Työvoimavaje-aloja olivat edelleen sosiaalityöntekijät ja lääkärit. Sosiaalityöntekijöiden saatavuus ja pysyvyys -hankkeen avulla kehitettiin lastensuojelun sosiaalityön rekrytointia. Lääkäreiden osalta oli eniten pulaa erikoislääkäreistä. Hoitohenkilöstön saatavuus oli vuonna 2017 melko hyvää.

Rekrytoinneissa painottuivat alkuvuonna Helsingin johtamisjärjestelmän uudistukseen liittyneet hallinnon tehtävien sisäiset ilmoittautumiset sekä palvelujen uudistamiseen liittyvät sisäiset ilmoittautumiset, muun muassa kotihoidossa ja suun terveydenhuollossa.

Työpaikkailmoituksia julkaistiin sähköisessä järjestelmässä yhteensä 2 403. Hakemuksia näihin tehtäviin saapui 28 944 kappaletta. Lehti-ilmoituksia julkaistiin 47 kappaletta. Messu- ja rekrytointitapahtumiin osallistuttiin vuoden aikana 18 kertaa.

Työllistämisvaroin vuoden 2017 aikana opiskeli 90 oppisopimusopiskelijaa sote-perustutkintoon (lähihoitaja) johtavassa koulutuksessa. Vuonna 2017 käynnistettiin kaksi uutta opiskelijaryhmää ja lisäksi järjestettiin muutamia yksittäisiä oppisopimuksia. Vuoden aikana oppisopimuskoulutuksesta valmistui 23 opiskelijaa. Heistä 20 jatkaa toimialan palveluksessa.

13.3.2018

Taulukko 6: Työvoiman kokonaisvaje ydintoiminnoissa henkilöstöryhmittäin marraskuussa 2017

Henkilöstöryhmät	Perhe- ja sosiaalipalvelut %	Terveys- ja päihdepalvelut %	Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut %
Lääkärit	0,00	9,15	12,32
Hammaslääkärit	0,00	2,93	0,00
Vaativat hoitoalan ammattitehtävät	3,26	4,05	5,03
Hoitoalan ammattitehtävät	10,17	3,54	6,18
Sosiaalityöntekijät (myös erit.stt,vast.stt,joht.stt)	4,72	3,41	0,00
Sosiaaliohjaajat	3,08	7,50	4,05
Muut sos-/terv.huollon ammattitehtävät	7,31	5,95	4,96
Peruspalveluhenkilöstö	19,05	11,11	5,41
Muu henkilöstö	14,53	4,35	5,05
Yhteensä	7,56	4,94	5,74

Työn imu ja sosiaalinen pääoma vahvuuksiamme

Työterveyskysely toteutettiin kuudetta kertaa vuonna 2017. Sosiaali- ja terveystoimialan vastausprosentti oli 62. Työn imu ja sosiaalinen pääoma ovat vahvuuksiamme. Työ innostaa ja töihin on mukava tulla. Sosiaalinen pääoma on vahvaa, etenkin työntekijöiden ja esimiesten välillä. Työn mielekkyyden muutossuunta on kääntynyt positiiviseen suuntaan.

Koettu työkyky on heikentynyt ja yhä enemmän koetaan stressiä. Hyvä työn imu auttaa kuitenkin vähentämään työssä koettuja stressitekijöitä. Huolta aiheuttavat jo nuorilla työntekijöillä ilmenevät työkykyriskit samoin kuin liikunnan vähentyminen ja ylipainon lisääntyminen. Haasteita on henkilöstön palautumisessa työpäivän jälkeen.

Palvelujen uudistamista tuettiin koulutuksella

Toimialan henkilöstön osaamisen kehittämistä ohjasivat vuonna 2017 uuden johtamismallin implementointi ja palvelujen uudistamisen tukeminen henkilöstökoulutuksin. Uuden johtamismallin tunnettuutta lisättiin esimiehille suunnatuilla johtamismallin starttipäivillä ja muilla koulutustilaisuuksilla. Johtamismallin keskiössä olevat yhteinen työ, sisäinen motivaatio ja itseohjautuvuus olivat teemoina erilaisissa seminaareissa ja kehittämisspäivissä. Painopisteiden lisäksi muu vuosittain toistuva ammatillinen täydennyskoulutus (mm. kielikoulutukset, puhelinpalvelukoulutukset, ensiapukoulutukset sekä moninaiset lääkehoitoon liittyvät koulutukset) toteutettiin. (Kuvio 3)

13.3.2018

Kuvio 3: Uudistettujen palvelujen johtaminen

Kaupungin johtamis uudistuksen myötä soten hallintoa uudistettiin ja uudenlaisia yhteisiä toimintatapoja muotoiltiin pelillistämisen keinoin. Oppilaitosyhteistyön nykytilaa ja yhteistyömuotoja kehitettiin. Perus- ja jatkokoulutukseen sekä tutkimustoimintaan osallistuttiin aktiivisesti. Uramalleja pilotoitiin sosiaalityössä, hoitotyössä ja fysioterapiassa. Kaikkiin uramalleihin on liitetty yhteen sovitettu sosiaali- ja terveydenhuollon osaaminen.

Taulukko 7: Koulutuskerrat ja koulutuksessa käyneiden lukumäärä vuonna 2016 ja 2017

Sosiaali- ja terveystoimiala / Koulutusmäärät	2017		2016	
Henkilöstöryhmät	Koulutuskerat	Koulutuksessa käyneiden lukumäärä	Koulutuskerat	Koulutuksessa käyneiden lukumäärä
Erikoislääkärit	1717	313	2060	323
Terveyskeskuslääkärit	1631	426	1697	420
Erikoistuvat lääkärit	195	79	238	78
Hammaslääkärit	974	215	1025	240
Vaativat hoitoalan ammattitehtävät	15770	3575	16960	3533
Hoitoalan ammattitehtävät	7953	2963	8828	2985
Sosiaalityöntekijät (sis. erityis-, johtavat- ja vastaavat sos.työntekijät)	3512	656	2559	576
Sosiaaliohjaajat	3068	573	2197	496
Muut sos-/terv.huollon ammattitehtävät	3685	1066	4158	1143
Peruspalveluhenkilöstö	590	335	1201	484
Muu henkilöstö	6728	1654	7199	1550
Yhteensä	45 823	11 855	48 122	11 828

13.3.2018

9 Helsinkiläisille tuotetut sosiaali- ja terveystoimet

Sosiaalipalvelut

Lapsiperheiden palvelut	2 015	2 016	2 017
Lapsiperheiden kotipalvelun asiakaskotitaloudet	1 672	1 347	1 827
Lastensuojelun kaikki vireillepanot	16 562	16 656	17 815
Lastensuojeluilmoitukset	15 621	15 669	16 311
Lastensuojelun asiakaslapset	9 125	7 547	7 387
Sijoitetut lapset	2 084	2 085	2 114
Huostaanotetut ja kiireellisesti sijoitetut lapset (THL)	1 717	1 755	1 775
Kiireellisesti sijoitetut lapset (vuoden aikana alkaneet)	432	495	503
Kiireelliset sijoituskerrat (vuoden aikana alkaneet)	506	579	596
Kasvatus- ja perheneuvonnan asiakkaat	3 097	3 296	3 512
Vauvaperhetyön asiakkaat	469	434	472
Pari- ja perheterapian asiakkaat	1 072	1 235	1 346
Adoptioneuvonnan asiakkaat	479	630	703

Vammaispalvelut

Kehitysvammopalvelujen asiakkaita	2 008	2 043	2 057
Kehitysvammahuollon asumispalvelupaikkoja	914	948	969
Kehitysvammahuollon asumispalvelujen asiakkaita	1 137	1 176	1 270
Kehitysvammahuollon laitospalvelupaikkoja	130	113	76
Kehitysvammahuollon laitospalvelujen asiakkaita	211	192	155
Kehitysvammahuollon piirissä omaishoidon tukea saaneet	646	660	692
Vammaispalvelun asiakkaita	12 302	12 012	12 119
Vammaisten asumispalvelupaikkoja	394	388	402
Vammaisten asumispalvelujen asiakkaita	414	408	417
Vammaisten palvelujen omaishoidon tukea saaneet	1 136	1 141	1 154
Vammaispalvelulain mukaisia kuljetuspalvelujen asiakkaita	11 346	11 059	11 085
Sosiaalihuoltolain mukaisia kuljetuspalvelujen asiakkaita	4 289	4 117	3 745

Toimeentulotuen palvelut

Toimeentulotukea saaneita henkilöitä	75 895	75 293	49 622
Toimeentulotukea saaneita kotitalouksia	52 613	51 895	32 435
Täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneita henkilöitä	39 378	40 514	33 343
Täydentävää ja/tai ehkäisevää toimeentulotukea saaneita kotitalouksia	24 497	24 803	20 040

13.3.2018

	2 015	2 016	2 017
Päihdehuollon palvelut			
Polikliinisen päihdehuollon asiakkaita	5 445	5 654	6 048
- joista nuorisosiemien asiakkaita	952	1 043	1 256
Päihdehuollon laitosten asiakkaita (oma + osto)	1 507	996	974
Päihdehuollon asumispalvelupaikkoja	178	204	199
Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaita	386	403	400
Korvaushoidon asiakkaita (asiakas kertaalleen oma + osto)	829	922	939
Korvaushoitokäynnit	137 296	132 056	134 402
Vanhusten palvelut			
Vanhusten palveluasuntoaikoja (omat)	1 561	1 546	1 572
Vanhusten palveluasuntoaikoja (ostopalvelu)	1 457	1 056	1 246
Vanhusten palveluasuntoja yhteensä	3 018	2 602	2 818
Palveluasuntoon vuoden aikana sijoitetut	731	762	753
Palveluasumisvuorokausia	1 090 054	1 112 942	1 132 123
Laitospalvelun paikat (omat)	956	882	830
Laitospalvelun paikat (osto)	628	651	526
Laitoshoittoon vuoden aikana sijoitetut	404	368	353
Laitoshoidon hoitopäiviä	580 873	516 811	472 890
Vanhuspalvelun päivätoiminnan asiakkaita	2 418	2 458	2 463
Päivätoiminnan käyntikertoja	84 729	88 185	90 130
Vanhuspalvelun palvelukeskusten asiakkaita	15 019	14 591	15 334
Palvelukeskusten asiakaskäyntikertoja	982 466	1 015 803	1 026 388
Omaishoidon tuen asiakkaat (65 v +)	2 196	2 168	2 038
Omaishoidon hoitovuorokausia (65 v +)	624 751	623 144	620 297
Muut palvelut	2 015	2 016	2 017
Asumispalvelupaikkoja (oma + osto)	3 995	3 960	3 981
Alle 65-vuotiaiden palveluasumisen paikkoja	414	416	360
Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelupaikkoja	1 624	1 722	1 987
Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneet	1 725	1 772	1 780

13.3.2018

Terveyspalvelut

Perusterveydenhuolto	2 015	2 016	2 017
Avosairaanhoido (käynnit ja hoitoasiointit)			
Käynnit lääkärin vastaanotolla	497 764	499 632	474 953
Lääkärin hoitopuhelut ja muut hoitoasiointit	284 402	275 348	296 744
Käynnit hoitajan vastaanotolla	405 659	437 356	424 640
Hoitajan hoitopuhelut ja muut hoitoasiointit	327 438	341 116	417 031
Terveyskeskuspäivystys (käynnit ja hoitoasiointit)			
Aikuisten terveyskeskuspäivystys	112 515	119 669	119 011
Lasten terveyskeskuspäivystys	21 667	21 707	20 675
Kotihoito (käynnit ja hoitoasiointit)			
Kotihoito (oma toiminta, pl. etähoito)	2 809 984	2 874 931	2 976 390
Kotihoidon etähoito (oma toiminta)			222 637
Kotihoito (ostopalvelut)	37 772	76 754	51 865
Suun terveydenhuolto (käynnit ja hoitoasiointit)			
Hammashoitokäynnit (oma toiminta)	457 869	469 091	444 586
Hammashoitokäynnit (ostopalvelut)	72 560	71 954	73 154
Muu avohoito (käynnit ja hoitoasiointit)			
Kouluterveydenhuolto	137 323	140 669	144 872
Opiskeluterveydenhuolto	58 646	63 565	62 986
Terveysneuvonta	333 409	334 078	343 522
Terapiapalvelut ja terveystoimialue (käynnit)			
Terapiapalvelut	257 866	263 143	255 915
Terveystoimialue	12 165	11 517	11 117
Laitoshoito (hoitopäivät)			
Akuuttihoito	248 415	229 579	222 253
Kotisairaala	28 955	29 200	26 711
Akuuttihoidon ostopalvelut	20 470	22 542	22 527
Päihdehuollon vuodeosastohoito	1 069	5 363	5 473
Somaattinen erikoissairaanhoido			
Avohoito (käynnit ja hoitoasiointit)			
Somaattinen erikoissairaanhoido (käynnit ja hoitoasiointit)			
Sisätautipäivystys	44 505	46 110	45 542
Sisätautien poliklinikat	47 069	49 724	51 560
Muut erikoisalujen poliklinikat	25 284	29 827	29 438

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveysvirasto@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/sote/>

Puhelin

+358 9 310 5011

13.3.2018

	2015	2016	2017
Laitohoito (hoitopäivät)			
Päivystyksen osastohoito (sisätaudit)	60 498	61 436	59 972
Kuntoutuksen osastohoito (neurologia)	18 136	18 189	16 300
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Avohoito (käynnit ja hoitoasioinnit)			
Psykiatrian poliklinikat	154 146	160 986	171 832
Psykiatrian poliklinikoiden hoitopuhelut	56 362	63 014	66 558
Psykiatrian päivystyspoliklinikka	8 534	9 241	9 662
Päiväsairaala	12 808	9 632	5 547
Avohoito (avohoitopäivät)			
Psykiatrian asumiskuntoutus	60 226	64 161	36 927
Psykiatrian perhehoito	14 018	12 068	10 408
Psykiatrian vuodeosastohoito	49 919	48 896	53 730
Kuntoutuspsykiatrian vuodeosastohoito	28 033	22 016	19 806
Päätyneet somaattiset hoitajakset ilman jonojaksoja	30 785	33 259	33 706
Perusterveydenhuolto	16 552	18 621	18 768
Päivystyksen osastohoito (sisätaudit)	13 745	14 177	14 503
Kuntoutuksen osastohoito (neurologia)	488	461	435
HUS -kuntayhtymä, korjattu (vuodet 2014-2015) lähde HUS-ToTal			
DRG -tuotteet	236 289	235 456	244 824
Käynnit	531 381	535 935	563 715

13.3.2018

10 Keitä me olemme?

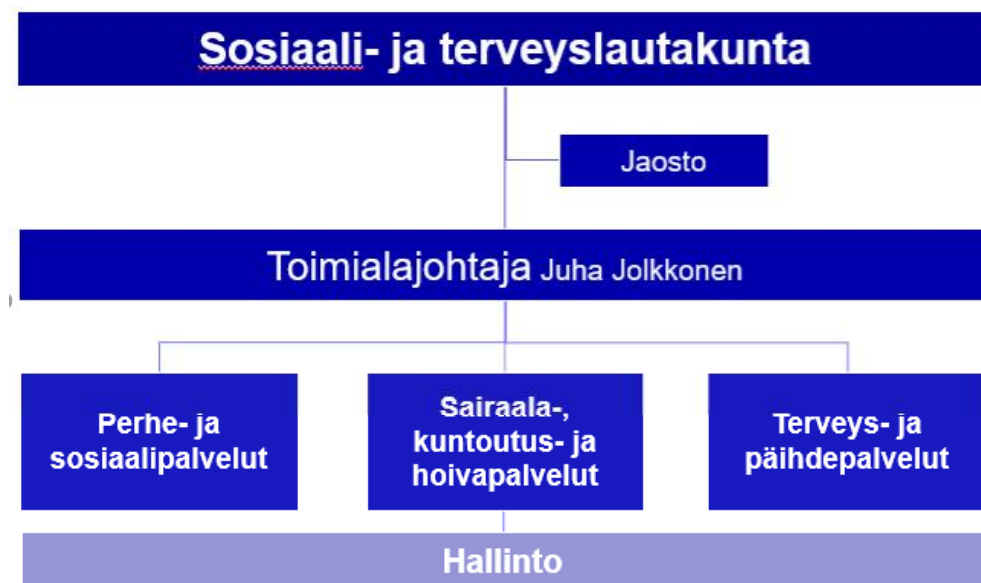
Tehtävämme on tuottaa ja järjestää sosiaali- ja terveystoimintaa helsinkiläisille. Luomme helsinkiläisille edellytyksiä terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitämiseksi ja parantamiseksi. Edistämme heidän omatoimisuutta ja yhteisvastuullisuutta sekä pyrimme ehkäisemään ja vähentämään sosiaalisia ja terveydellisiä ongelmia ja niiden haittavaikutuksia.

Haluamme olla Suomen johtava sosiaali- ja terveydenhuollon toimija ja uudistaja ja tarjota helsinkiläisille vaikuttavia ja kustannustehokkaita sote-palveluja.

Helsingissä toteutettiin 1.6.2017 johtamisjärjestelmä- ja organisaatiomuutos. Kaupunkiin muodostettiin keskushallinnon lisäksi neljä toimialaa. Sosiaali- ja terveystoimiala on yksi näistä toimialoista. Sosiaali- ja terveystoimintat yhdistettiin Helsingissä samaan organisaatioon jo vuoden 2013 alussa.

Kesäkuussa organisaatiomme muuttui siten, että hallinnon kolme osastoa yhdistettiin yhdeksi hallinnon kokonaisuudeksi (Kuvio 3).

Kuva 4: Sosiaali- ja terveystoimen organisaatio 1.6.2017 lähtien

Perhe- ja sosiaalipalvelut huolehtivat lapsiperheille tarkoitetuista sosiaali- ja terveystoimintaluista, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten terveysneuvonnasta.

Palvelukokonaisuus tarjoaa myös vammais- ja aikuissosiaalityön palveluja, huolehtii talous- ja velkaneuvonnasta, työllistymisen tuesta, kuntouttavasta työtoiminnasta sekä maahanmuuttajapalveluista.

13.3.2018

Terveys- ja päihdepalvelut huolehtivat perusterveydenhuollon avosairaanhoidosta ja aikuisten terveysneuvonnasta terveysasemilla, sisätautien poliklinikkatoiminnasta, päivystyksestä ja suun terveydenhuollosta.

Palvelukokonaisuus tarjoaa myös aikuisille mielenterveys- ja päihdepalveluja sekä psykiatrisia erikoissairaanhoidon palveluja.

Sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut huolehtivat kotihoidosta, iäkkäiden sosiaali- ja lähiyöstä sekä omaishoidon tuesta, palvelukeskustoiminnasta, iäkkäiden päivätoiminnasta ja lyhytaikaisesta sekä iäkkäiden ja monisairaiden tehostetusta palveluasumisesta ja laitoshoidosta.

Palvelukokonaisuus huolehtii myös lyhytaikaisesta ja kuntouttavasta sairaalahoidosta, geriatrian ja fysio-, toiminta- ja puheterapiapalveluista ja veteraanikuntoutuksesta.

Hallinto tuottaa toimialan palvelukokonaisuuksille talous- ja suunnittelupalveluja, henkilöstö- ja kehittämispalveluja, hallintopalveluja sekä tietohallinto-, hankinta-, viestintä- ja tukipalveluja.

Toimintaa ohjaa sosiaali- ja terveyslautakunta

Toimialan tärkeimmistä päätöksistä vastaa sosiaali- ja terveyslautakunta, jolla on yksi jaosto.

Lautakunnassa on 13 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Lautakunnan jäsenistä vähintään yksi ja hänen varajäsenensä ovat ruotsinkielisestä kieliryhmästä. Lautakunnan puheenjohtaja on sosiaali- ja terveystoimen apulaispormestari.

Uuden lautakunnan toimintakausi käynnistyi johtamisjärjestelmän ja organisaatiouudistuksen kanssa samanaikaisesti 1.6.2017.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.1. - 31.5.2017

Jäsenet

Seija Muurinen, Kok. varapuheenjohtaja
Sami Heistaro, Kok.
Sirpa Asko-Seljavaara, Kok.

Tuomas Tuure, Vihr.
Laura Nordström, Vihr.
Hannu Tuominen, Vihr.
Maija Anttila, SDP, puheenjohtaja
Jouko Malinen, SDP
Anna Vuorjoki, Vas.
Joonas Leppänen, Vas.
Rene Hursti, RH
Gunvor Brettschneider, SFP
Jukka Ihanus Keski.

Varajäsenet

Kimmo Parhiala
Pia Hytönen
Markus Kalliola, Tero Weckroth
18.1.2017 asti
Marko Rosenholm
Katriina Juva
Leena Riittinen
Kadar Gelle
Nelli Nurminen
Miikka Merikanto
Miina Kajos
Tuula Salo PS
Mikael Sjövall
Tiina Tasmuth

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveysvirasto@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/sote/>

Puhelin

+358 9 310 5011

13.3.2018

Kaupunginhallituksen edustajat

Otso Kivekäs Vihr.

Sanna Vesikansa

Sosiaali- ja terveyslautakuna 1.6.2017 alkaen

Lautakunnan puheenjohtaja on sosiaali- ja terveystoimen apulaispormestari **Sanna Vesikansa**.

Jäsenet

Sanna Vesikansa, puheenjohtaja Vihr.
Karita Toijonen, varapuheenjohtaja SDP
Tapio Bergholm, SDP

Seija Muurinen, Kok.
Sami Heistaro, Kok.
Daniel Sazonov, Kok.
Kati Juva, Vihr.
Tuomas Tuure, Vihr.
Saku Etholén, Vas.
Mari Rantanen, PS
Cecilia Ehrnrooth, RKP
Katju Aro, FP
Leo Bergman, Lib.

Varajäsenet

Meri Haahtela
Esa Lehtopuro
Sanna-Mari Oranen,
Susanna Viikamaa 13.9.2017 asti
Markus Kalliola
Maritta Hyvärinen
Pia Hytönen
Hannu Tuominen
Laura Nordström
Sandra Hagman
Ilkka Hirsimäki
Johan Lund
Heidi Ahola
Ahto Apajalahti, Pir.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sosiaalijaterveysvirasto@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
<http://www.hel.fi/sote/>

Puhelin

+358 9 310 5011